

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 627)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Rus Doğal Gazının Karadeniz Altından Türkiye Cumhuriyetine Sevkiyatına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/716)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1315/622

12.2.1998

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 26.1.1998 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Rus Doğal Gazının Karadeniz Altından Türkiye Cumhuriyetine Sevkiyatına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz
Başbakan

GEREKÇE

Ülkemiz enerji ihtiyacının karşılanmasında doğal gaz önemli bir paya sahiptir. Halen doğal gaz Rusya Federasyonu'ndan, sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ise Cezayir'den ithal edilmekte, ancak Rus doğal gazı toplam doğal gaz ithalatımız içinde oldukça ağırlıklı durumda bulunmaktadır.

Ülkemizin artan enerji ihtiyacının karşılanmasında doğal gazın Türkmenistan ve İran gibi alternatif kaynaklardan sağlanması mümkün olmakla birlikte, bu projelerin hayata geçirilmesi için belirli bir zamana ihtiyaç duyulduğu da malumdur.

Bu çerçevede, 15.12.1997 tarihinde Türk ve Rus Başbakanları ile iki ülke Enerji Bakanları tarafından imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Rus Doğal Gazının Karadeniz Altından Türkiye Cumhuriyeti'ne Sevkiyatına İlişkin Anlaşma" ile bu açığın kısa vadede karşılanmasında önemli bir adım atılmıştır. Söz konusu Anlaşma ile, 1987 yılından bu yana ülkemize Ukrayna-Moldova-Romanya-Bulgaristan üzerinden sevk edilmeye başlanan ve 6 milyar m³'e ulaşan doğal gazı ilave olarak BOTAŞ ve Rus kuruluşu Gazprom arasında yapılan sözleşme gereğince 1997 yılından itibaren 8 milyar m³ daha doğal gaz verilmesi Hükümetler seviyesinde garanti altına alınırken, 2000 yılından itibaren, Karadeniz altına dönecek boru hattıyla 2007 yılına kadar tedicen artırılarak 16 milyar m³ daha doğal gazın Türkiye'ye sevk edileceği karara bağlanmıştır.

Anlaşma gereğince, Türkiye'nin bu tutarda doğal gaz alması, Rusya Federasyonu'nun ise sevketmesi teminat altına alınmaktadır. Söz konusu sevkiyata 2000 yılında başlanması için gerekli çalışmalar tamamen Rus tarafının sorumluluğunda olup, 16 milyar m³ doğal gazı ilişkin olarak BOTAŞ ve Gazprom arasında yapılan alım-satım sözleşmesine göre BOTAŞ doğal gazı Samsun'da

teslim alacaktır. Başka bir ifadeyle, doğal gazın Samsun'a kadar getirilmesi Rus tarafının yükümlülüğü altındadır.

Sözkonusu Anlaşma'nın onaylanmasının, ülkemizin artan enerji ihtiyacının karşılanmasında ülkemiz menfaatleri açısından önem arzettiği düşünülmektedir.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

Esas No: 11716

Karar No: 38

24.3.1998

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Rus Doğal Gazının Karadeniz Altından Türkiye Cumhuriyetine Sevkiyatına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 19 Mart 1998 tarihli 11 inci Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı temsilcileri ile BOTAŞ yetkililerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Ülkemizin artan enerji ihtiyacı açığının kısa vadede karşılanması amacıyla yönelik olarak Rus doğal gazının Karadeniz altına döşenecek boru hattıyla Türkiye'ye (Samsun'a) sevk edilmesini sağlayan Anlaşma Komisyonumuzca benimsenmiş ve Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuzca, Projenin biran önce gerçekleştirilmesi için Tasarının içtüzüğün 52 nci maddesi uyarınca Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Murat Karayalçın</i>	<i>Ayfer Yılmaz</i>	<i>Bayram Fırat Dayanıklı</i>
Samsun	İçel	Tekirdağ
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Ali Bilici</i>	<i>İlhan Kesici</i>	<i>Cemal Külahlı</i>
Adana	Bursa	Bursa
Üye	Üye	Üye
<i>Bülent Akarcalı</i>	<i>Azmi Ateş</i>	<i>Hüseyin Kansu</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Cefi Jozef Kamhi</i>	<i>Ercan Karakaş</i>	<i>Ahmet Tan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Bülent Tanla</i>	<i>Osman Yumakoğulları</i>	<i>Sabri Tekir</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
Üye	Üye	Üye
<i>Osman Çilsal</i>	<i>Cemal Özbilen</i>	<i>Abdullah Gencer</i>
Kayseri	Kırklareli	Konya
Üye	Üye	Üye
<i>İrfan Demiralp</i>	<i>Ahmet Nurettin Aydın</i>	<i>Nihan İlgün</i>
Samsun	Siirt	Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE RUSYA FEDERASYONU HÜKÜMETİ ARASINDA RUS DOĞAL GAZININ KARADENİZ ALTINDAN TÜRKİYE CUMHURİYETİNE SEVKİYATINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞU HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. – 15 Aralık 1997 tarihinde Ankara’da imzalanın “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Rus Doğal Gazının Karadeniz Altından Türkiye Cumhuriyeti’ne Sevkiyatına İlişkin Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

Mesut Yılmaz

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Ecevit

Devlet Bakanı

H.Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. İ. S. Türk

Devlet Bakanı

M. Gürdere

Devlet Bakanı

Dr. İ. Çelebi

Devlet Bakanı

B. Kara

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Adalet Bakanı

O. Sungurlu

Maliye Bakanı

Z. Temizel

Sağlık Bakanı

H. İ. Özsoy

Çalışma ve Sos. Güv. Bak.

Prof. Dr. N. Çağan

Kültür Bakanı

İ. Talay

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE RUSYA FEDERASYONU HÜKÜMETİ ARASINDA RUS DOĞAL GAZININ KARADENİZ ALTINDAN TÜRKİYE CUMHURİYETİNE SEVKİYATINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞU HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1. – Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Millî Sav. Bak.ve Başb. Yrd.

İ. Sezgin

Devlet Bakanı

Y. Seçkiner

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Yıldırım

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş.Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

C. Kavak

Devlet Bakanı

H. Gemici

İçişleri Bakanı

M. Başesgioğlu

Millî Eğitim Bakanı

H. Uluğbay

Ulaştırma Bakanı

N. Menzîr

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Turizm Bakanı

İ. Gürdal

Çevre Bakanı V.

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

G. Taner

Devlet Bakanı

İ. Saygın

Devlet Bakanı

R. Serdaroğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Andıcan

Devlet Bakanı

R. Şahin

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı

M. Batallı

Dışişleri Bakanı V.

N. Çağan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Y. Topçu

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Taşar

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M.C. Erstimer

Orman Bakanı

E. Taranoğlu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
RUSYA FEDERASYONU HÜKÜMETİ ARASINDA
RUS DOĞAL GAZININ KARADENİZ ALTINDAN TÜRKİYE
CUMHURİYETİ'NE SEVKİYATINA İLİŞKİN

ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti (bundan sonra Taraflar olarak adlandırılacaktır) eşitlik esasına ve karşılıklı yararlarla dayalı işbirliği ilkelerini esas alarak, iki ülke arasındaki ticarî ve ekonomik ilişkilerin daha da geliştirilmesi ve Türkiye'ye doğal gaz sağlanması amacıyla, aşağıdaki konularda mutabakata varmışlardır:

MADDE 1

Rus tarafı, aşağıda yıllar itibarıyla belirtilen miktarlardaki Rus doğal gazının Karadeniz altından geçirilecek boru hattı ile Türkiye'ye teslimatını sağlayacak, Türk tarafı ise anılan gazın alımını gerçekleştirecektir.

Yıl	Sevkiyat Miktarı (milyar m ³)
2000	0,5
2001	4,0
2002	8,0
2003	10,0
2004	12,0
2005	12,0
2006	14,0
2007-2025	16,0/yıllık

Daha önce varılan mutabakatlar çerçevesinde, Rusya Federasyonundan Türkiye Cumhuriyeti'ne sevk edilmesi istenilen, 18 Eylül 1984 tarihli Hükümetlerarası Anlaşma ve 14 Şubat 1986 tarih ve 2102-39 sayılı kontrata göre 6 milyar m³ doğal gaz ile 10 Aralık 1996 tarih ve 643/00157629/210286 sayılı kontrata göre 8 milyar m³ doğal gaza ilaveten, yukarıda belirtilmiş olan miktarlardaki doğal gaz Türkiye'ye teslim edilecektir.

İşbu Anlaşmaya göre, doğal gaz sevkiyatı, Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonunun yürürlükteki mevzuatına ve 8 Ekim 1937 tarihli "Ticaret ve Seyrisefain Muahednamesi", bilahare ilave edilen maddeler de dahil olmak üzere 8 Ekim 1937 tarihli "Ticaret ve Tediye Anlaşması" ve son olarak iki ülke arasında 20 Mayıs 1982 tarihinde imzalanan "Ödemelerde Serbest Döviz Sistemine Geçilmesine İlişkin Protokol" uyarınca gerçekleştirilecektir.

MADDE 2

Rusya Federasyonundan Türkiye'ye Karadeniz altından döşenecek boru hattı ile ilave 16 milyar m³ doğal gaz teslimatının teknik, ticarî, idarî ve uygulama koşulları, işbu Anlaşma ve 29 Ağustos 1997 tarihli Rus doğal gazının Karadeniz altından Türkiye'ye teslimatına ilişkin İşbirliği Anlaşması çerçevesinde, "BOTAŞ ve VEP Gazexport-RAO Gazprom" arasında imzalanan alım-satım kontratı ile belirlenecektir.

Taraflar, kontratın yerine getirilmesi için tüm şartların ve işbu Anlaşmanın 1 inci maddesinde belirtilen hacimlerde doğal gaz teslimatının sağlanması hususunda kararlı olduklarını teyit etmişlerdir.

MADDE 3

Taraflar, Rusya Federasyonu'nun ve Türkiye Cumhuriyeti'nin topraklarında ve karasularında doğal gaz boru hattının inşa edilmesi ve bu hattın işletilmesi için, yürürlükteki mevzuat ve uluslararası anlaşmalar çerçevesinde gerekli hukukî ve idarî düzenlemelerin yapılması hususunda yardımcı olacaklardır.

Söz konusu doğal gaz boru hattı, Rusya Federasyonu'nun topraklarında ve Karadeniz altında "RAO Gazprom" tarafından, Türkiye Cumhuriyeti'nin topraklarında ise, yine RAO Gazprom'un ana inşaat şirketi ve Türk şirketleri ile oluşturulan bir konsorsiyum tarafından inşa edilecektir.

MADDE 4

Rusya Federasyonu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne sevkedilen doğal gaz, Tarafların karşılıklı mutabakatı olmaksızın üçüncü ülkelere ihraç edilemeyecektir.

MADDE 5

Taraflar, Türkiye'ye teslim edilecek doğal gaz miktarının artırılması ve her iki tarafın ortak çıkarları doğrultusunda üçüncü ülkelere de sevkedilmesi imkanlarının araştırılması hususunda görüş birliğine varmışlardır.

MADDE 6

Rus tarafı, İşbu Anlaşma'nın yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ile ilgili olarak "RAO Gazprom"u görevlendirmiştir.

MADDE 7

İşbu Anlaşma hükümlerinin yorumlanması ve uygulanmasına ilişkin uyuşmazlıklar, Taraflar arasında yapılacak danışmalar yoluyla çözümlenecektir.

MADDE 8

İşbu Anlaşma'nın sona ermesi halinde, Anlaşma hükümleri, Anlaşma'nın geçerlilik süresi içinde yapılmış ancak yükümlülükleri yerine getirilmemiş sözleşmelere uygulanmaya devam edecektir.

MADDE 9

İşbu Anlaşma, Tarafların Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için gerekli ulusal prosedürlerin yerine getirildiğini birbirlerine diplomatik kanallardan bildirdikleri tarihte yürürlüğe girecek ve 31 Aralık 2025 tarihine kadar yürürlükte kalacaktır.

İşbu Anlaşma, bu sürenin bitiminden en az dört yıl önce Taraflardan biri Anlaşma'yı sona erdirmek istediğini yazılı olarak bildirmedikçe, kendiliğinden beşer yıllık süreler için yenilenmiş olacaktır.

Ankara'da 15 Aralık 1997 tarihinde her ikisi de aynı derecede geçerli olmak üzere, Türkçe ve Rusça dillerinde iki orijinal kopya olarak imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

RUSYA FEDERASYONU
HÜKÜMETİ ADINA